

טבת תשע"ט

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

וידעתם כי אני ה'

(על פי שיעורים של הרב גד אלדד והרב עזרא ביק)

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲשָׁפַס בְּבִקְרֹךְ וְהִתְיַצַּב לִפְנֵי פְרַעֲהוּ הַזֶּה יוֹצֵא הַמַּיִמָּה וְאִמְרַתְּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' שְׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי"
 "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהוּ וְדַבְּרַתְּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' א-להי העֲבָרִים שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי"
 "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲשָׁפַס בְּבִקְרֹךְ וְהִתְיַצַּב לִפְנֵי פְרַעֲהוּ וְאִמְרַתְּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' א-להי העֲבָרִים שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי"
 6. שמות י"ב, ל-לא:

"וַיִּקַּם פְּרַעֲהוּ לַיְלָה, הוּא וְכָל עַבְדָּיו וְכָל מִצְרַיִם, וְתָהִי צַעֲקָה גְדֹלָה בְּמִצְרַיִם, כִּי אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שֵׁם מַתּ: וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וְלֹאֲהָרֹן לַיְלָה, וַיֹּאמֶר - קוּמוּ צֵאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"
 7. הרב עזרא ביק:

כעת המטרה היא כלפי משה עצמו: "וידעתם כי אני ה'". משה אמור לחוות באופן הישיר ביותר את המאבק שבין העֲבָרִים, בין דברו של הקב"ה לבין כוחו של האדם, של הקיסרים ושליטים. הקב"ה מחזק את לב פרעה באופן א-לוקי, ובכך הופך אותו לישות המכילה הרבה מעבר למה שאדם סופי ומוגבל יכול להכיל, ומול דמות כזו מציג הקב"ה את עוצמתו. במאבק זה צפו מן הצד גם המצרים וגם עם ישראל, אך משה נדרש חוות אותו באופן ישיר. משה הופך מנציג של עם ישראל הנושא את דבר ה' לנציגו - ממלא מקומו - של הקב"ה בעצמו. בכך הוא מזוהה באופן חי ומוחשי עם דבר ה' הגובר על רצונו של השליט האנושי בעל הכוח והעוצמה. הפרשה שמה במרכז במכוון את מאבקו האישי של משה מול פרעה, כדי ששמה ירגיש באופן אישי את מעורבותו של הקב"ה במאבק. בסופו של דבר, את השלב האחרון במאבק מבצע הקב"ה בעצמו, ואפילו משה מחכה בביתו בזמן שה' יוצא בתוך מצרים ומכניע את פרעה.

1. שמות י', א'-ו':
 "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהוּ כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹו וְאֶת לֵב עַבְדָּיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי אֵלָה בְּקִרְבּוֹ: וּלְמַעַן תִּסַּפֵּר בְּאָזְנֵי בְנֵי וְבָנֵי בְנֵי אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְתִּי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בָם וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה': וַיִּבֹּא מֹשֶׁה וְאֶהָרֹן אֶל פְּרַעֲהוּ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' א-להי העֲבָרִים עַד מַתִּי מֵאַנְתָּ לְעֹנֹת מִפְּנֵי שְׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: כִּי אִם מֵאַן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי הֲנִי מֵבִיא מִחַר אַרְבָּה בְּגַבְלָךְ... וּמֵלֹאן בְּתִיד וּבְתִיד כָּל עַבְדֶּיךָ וּבְתִיד כָּל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וְאֲבֹת אֲבֹתֶיךָ מִיּוֹם הַיּוֹתֵם עַל הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרַעֲהוּ"
 2. שמות ז', ג-ה:

"וַאֲנִי אִקְשֶׁה אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ וְהִרְבִּיתִי אֶת אֶתְתִּי וְאֶת מוֹפְתֵי בָאָרֶץ מִצְרַיִם: וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פְּרַעֲהוּ וְנִתְתִּי אֶת יָדֵי בְּמִצְרַיִם, וְהוֹצֵאתִי אֶת צְבֹאתֵי אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאָרֶץ מִצְרַיִם בְּשַׁפְטִים גְּדֹלִים: וַיְדַעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' בְּנִתְתִּי אֶת יָדֵי עַל מִצְרַיִם, וְהוֹצֵאתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכֶם."

3. שמות ח', ו':

"וַיֹּאמֶר לְמַחַר, וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ לְמַעַן תִּדַּע כִּי אֵין כֹּה א-לוהינו".

4. שמות ח', יח':

"וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר עַמִּי עֹמֵד עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הִיּוֹת שֵׁם עֹרֵב, לְמַעַן תִּדַּע כִּי אֲנִי ה' בְּקִרְבֵי הָאָרֶץ."

5. שמות ז', י"ד-ט"ז, ז' כ"ו, ח' ט"ז, ט"א, ט"י י"ג:

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קְבֹד לֵב פְּרַעֲהוּ מֵאַן לְשַׁלַּח הָעָם: לָךְ אֶל פְּרַעֲהוּ בְּבִקְרֹךְ... וְאִמְרַתְּ אֵלָיו ה' א-להי העֲבָרִים שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי בְּמִדְבָּר וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כֹּה"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהוּ וְאִמְרַתְּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי"

8. שמות ז', י"ד-ט"ו:

"ויאמר ה' אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח העם. לך אל פרעה בבקר..."

9. שמות ג', ט"ז-כ':

"לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם ה' א-להי אבותיכם נראה אלי א-להי אברהם יצחק ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים... ושמעו לקולך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים ואמרתם אליו ה' א-להי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לה' א-להינו: ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה: ושלחתי את ידי והפיתי את מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבם ואחרי כן ישלח אתכם"

10. שמות ד', כ"ט-ל"א:

"וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל: וידברו אהרן את כל הדברים אשר דבר ה' אל משה ויעש האתת לעיני העם: ויאמרו העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את ענינם ויקדו וישתחוו"

11. שמות ה', כ"ב-ג':

"ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: ויאמרו אליהם ירא ה' עליכם וישפט אתם הבאשפתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: וישב משה אל ה' ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתיני: ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך"

12. שמות ו', א':

"ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו"

13. שמות ח', כ"ד-כ"ח:

"ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לה' א-להיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי: ויאמר משה הנה אנכי יוצא מעמך והעתרתני אל ה' וסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר רק אל יסוף פרעה התל לבלתי שלח את העם לזבח ל-ה': ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ה': ויעש ה' כדבר משה ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד: וכבד פרעה את לבו גם בפעם הזאת ולא שלח את העם"

14. שמות ט', י"ג-ט"ז:

"ויאמר ה' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה ואמרת אליו כה אמר ה' א-להי העבריים שלח את עמי ויעבדני: כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדך ובעמך בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ: כי עתה שלחתי את ידי ואף אותך ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ: ואולם בעבור זאת העמדתך בעבור הראתך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ"

15. שמות ט' כ"ז-כ"ח:

"וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אליהם חטאתי הפעם ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים: העתירו אל ה' ורב מהית קלת א-להים וברד ואשלחה אתכם ולא תספון לעמד"

16. שמות ט' ל"ה:

"ויחזק לב פרעה ולא שלח את בני ישראל כאשר דבר ה' ביד משה"

17. שמות י', א'-ב':

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו: ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתני בם וידעתם כי אני ה' "

18. שמות ז', א'-ה':

"ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך: אתה תדבר את כל אשר אצוץ ואהרן אחיך ידבר אל פרעה ושלח את בני ישראל מארצו: ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים: ולא ישמע אלכם פרעה ונתתי את ידי במצרים והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים: וידעו מצרים כי אני ה' בנטתי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם"

19. שמות י', ז':

"ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את ה' א-לקיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים"

20. שמות ו', ו-ט':

"לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלת אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים... וידעתם כי אני ה' א-להיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים: והבאתי אתכם אל הארץ... ונתתי אתה לכם מורשה אני ה': וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה"